

Collegial-Lidende for Danmark og Norge.

Med Kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 33. Den 14 August 1802.

Trykt i Kjøbenhavn hos Director Johan Frederik Schults.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen.

Peter Johan Mourad.

Justitsraad og Deputeret i det
danke Cancellie.

Justitsraad og Departements
Chef i det danske Cancellie.

Blandede Efterretninger.

(Slutning af Indberetningen om Opdragelses- eller
Lære-Instituter i begge Kongeriger.)

19. Den franske reformeerte Menigheds-Skole
tilligemed dens Opdragelses-Anstalt.

B. Læreanstalter for Piger.

a. Borger- 3: Real-Skoler af første Rang.

1) Døttre-Skolen i Agent Gyldendals Gaard,
stiftet 1791 af et til denne Hensigt oprettet Selskab, som
af dets Medlemmer har udvalgt en speciel Commission,
der har Bestyrelsen. Begyndelsen stede med 40 Elever,
der vare fordeelte i 3 Classer. Underviisningen besty-

redes af 2 Lærerinder og 5 Lærere. Læretimerne vare om Sommeren 6 og om Vinteren 5 dagligen. Skole-Contingenten ansattes til 30 Rdlr. og forholdsviis ringere for flere Elever. Nu tæller det 60 Betalings Elever og 4 Gratister, der ere fordeelte i 4 Classer; desforuden ere over 50 af Selskabets Medlemmers Døttre indskrevne. Ugentligen gives for nærværende Tid 30 Timers Undervisning; af disse anvendes 10 til Haandarbejde i hver Classe og de øvrige 20 til Forstandsøvelser. Elevernes Fremgang i Sprogene er den Synspunct, hvorefter de classificeres. Efter den for enhver Classe lagte Plan læres deri: Modersmaalet, Tyst, Fransk og Engelsk, Religion, Moral og Bibelhistorie, Skrivning, Regning, Historie, især Fædrelandets, og Geographie, Naturhistorie, Orthographie og Calligraphie, Linned- og Skræder-Syning, Filering, Strikning, Brodering med og uden Farver, Blomster-Forarbejdning efter Naturen, Tegning og Dands. Skoleomkostningerne bestrides af den aarlige Contingent, som er 32 Rdlr. for hver Eleve, foruden Medlemmernes Bidrag. En saakaldet Gouvernantinde har Opsynet over den moralske Dannelse; hun boer i Institutet; den øvrige videnskabelige og prydelige Dannelse besørges af 2 Lærerinder og 9 Lærere. Ved Læreanstalten findes et lidet Bibliothek og en Elektriseer-Maskine til Elevernes Brug. At Institutets Bestræbelser til den kvindelige

lige Dannelse have været heldige, vidner den store Mængde af velopdragne Døttre, der ere udgaaede fra samme.

2) Døttre-Skolen paa Christianshavn.

3) Thunboes.

4) Indføds-Skolen. Den underholdes ved det høiføngelige Huses Gævmildhed og de fleste af Eleverne ere Døttre af Militaire.

5) Bangs.

β. Mindre Borger- og Real-Skoler.

6) Ahrenz's

7) Didrichsens.

8) Det søsterlige Velgjørneheds Selskabs Institut, stiftedes 1790, i Anledning af Kronprindsens Formåling, af det Selskab, hvorefter det bærer sit Navn. Kongehuset bidrager aarligen 75 Rdlr. og Velgjørerinderne i Selskabet, der beløbe sig til 900, hver 1 Rdlr. Stiftelsens Indtægter af overordentlige Gaver og Kvartalbladet: Søsterlig Velgjørnehed, med det forhen Omtalte, ere det ene Aar med det andet imellem 1000 og 1100 Rdlr. Det har nu sin egen Gaard. Velgjørerinderne ere inddeelte i Classer, 40 til hver, og til hver Classe henhører eet af Skolens Børn, hvilke for nærværende Tid ere 23, foruden 2 Børn, som ved de kongelige Princessefers Bidrag undervises og klædes. Det hele Antal er 25. Stiftelsen bestyres af 2 Directører, som ere Hr. Pastor Clausen og Conrector Nissen,

sen, samt af 10 Directricer. Virkningen af dette Instituts Vestræbelser ere lige saa heldige, som dets Dilemmed var ædelt.

9) Engelsens. 10) Gilsagers. 11) Lorentzens. 12) Hansens. 13) Den Kongelige Belønnings Skole. 14) Den tydske reformeerte Menigheds Skole. 15) Den franske reformeerte Menigheds Skole. Alle disse Instituter fra Nr. 9 til 15 inclusive ere forenede med og indrettede paa samme Maade, som de forhen anmærkede Instituter for Drengene af samme Navn.

16) Kleins. 17) Rottwiths. 18) Hallageres. 19) Modrups. 20) Greens. 21) Sparres. 22) Høpffners. 23) Røgholts. 24) Friiskolen i Dronningens Tvergade har sit eget Huus uden Prioritet og der aflægges 2 Gange om Aaret offentlig Regnskab for Indtægterne og Udgifterne af Bestyrelsen i Adresse-Contoires Efterretninger. 25) Bernards.

B. Lærestalter for Ungdommen af begge Køn.

β. Mindre Borger- eller Real-Skoler.

1) Petersens. 2) Kølbels. 3) Stald-Rettens Friiskole.

S o r ø e.

B. Lærestalter for Drengene.

γ. Mindre Borger- eller Real-Skoler. Et privat Institut, stiftet 1799. B.

B. Læreanstalter for Piger.

β. Mindre Borger- eller Real-Skole. 1. Schulers.

Corsøer.

B. Læreanstalter for Dreng.

γ. Mindre Borger eller Real-Skole. 1. Hertz's.

Præstøe.

B. Læreanstalter for Dreng.

γ. Mindre Borger- eller Real-Skole. 1. Bøghs.

Hillerød.

A. Opdragelses-Anstalter for Piger. 1. Nyholms.

Slagelse.

B. Læreanstalter for Piger.

β. Mindre Borger- og Real-Skole. 1. Schmidts.

Kjøge.

B. Læreanstalter for Piger.

β. Mindre Borger- og Real-Skole. 1. Ascherslebens.

Syens Stift.

Odense.

B. Læreanstalter for Ungdommen af begge Køn.

β. Mindre Borger- og Real-Skole. 1. Institut for Ungdommen af det syenske Regiment lette Dragoner. Det vedligeholdes uden at der nogen

Fond

Fond ved et aarligt Sammenstøb af 123 Rdlr., og Borger-Børn have, imod Betaling, Udgang til Institutet. Forhen har der været 3 Lærere og 1 Lærerinde. Det har virket stor Nytte i sin Kreds, og tæller allerede 63 af begge Kjøen, der, ved Institutets Omhyggelighed for deres Dannelse, hver i deres Fag ere nyttige og gavnlige Borgere. Det er stiftet efter Major v. Schierns Forslag, og fortjener, som en almeengavnlig Indretning, at anprises som Mynster, hvorefter flere kunde indrettes.

Kjertem inde.

B. Læreanstalter for Ungdommen af begge Kjøen.

β. Mindre Borger: 3: Real-Skole. 1. Stubs.

Saaborg.

A. Opdragelses-Anstalt for Drengene. 1. Boesens. Begyndelsen skede med 8 Elever, som fordeeltes i 2 Classer, en for Studerende og en for Ustuderende. Skole-Contingenten ansattes til 20 Rdlr. aarlig for hvert Barn. Det havde tillige 2 Lærere. Nu eier det sin egen Gaard. Fritimerne anvendes til den fornødne Legemsbevægelse; gymnastiske Øvelser har Bestyreren endnu ikke kunnet indføre. Enhver Lærer foredrager sine Videnskaber og Sprog igjennem alle Classer.

For

Foruden dette Institut har Pastor Boesen efter Mønstret af Søndagsskolerne i Kjøbenhavn, stræbt at anlægge et lignende til Haandværksstandens Forædling i denne Bye.

Baroniet Brahe Trolleborg.

A. Opdragelses-Anstalter for Dreng. 1. Institutet Bernstorffsminde, oprettet ved det hvenske Skolelærer-Seminarium 1796 af Grev Ludvig Reventlow, bestyres af en egen Direction og Enke-Grevinden er tillige Curatrice. Dets første Formaal var den simpleste borgelige Dannelse for Eleverne, men nu gaaer Underviisningen ud paa en almindelig Dannelse for den kultiverede Middelstand. Begyndelsen stede med 10 Pensionairer og Underviisningen bestyrede af Seminaristerne. Nu tæller det 45 Pensionairer, 5 faste Lærere, nogle Seminarister, en Syngelærer og en Musikus. Institutet har sit Sæde i Seminariets Lokal, der er indrettet til dets Brug. For den moralske og physiske Dannelse anvendes al mulig Omhu. 2. Grønderups Skole har bestandigt haft et Antal af 10 til 20 Elever, der tillige have været Pensionairer. Hele Opdragelsen indrettes med Hensyn til den Næringsvei, Læringerne agte at vælge sig for Fremtiden.

Nyborg.

A. Opdragelsesanstalt for Piger. 1. Rolffs.

Vi:

Viborg Stift.

Schive.

A. Opdragelses Anstalt for Dreng. 1.
 Leths. Opdragelsen er egentligen bestemt for den videnskabelige Dannelse. Til den Ende er der kun 1 Klasse og Underviisningen den samme for alle Eleverne. Disse ere nu 4, og iblandt 4 andre, som ere paa Prøve vælges blot 2. Bestyreren vil bestandig indskrænke sig til det Antal af 6. Iblandt de 4 antagne er een Gratist. For den physiske Dannelse og den ædlere, den moralske, anvender Bestyreren al mulig Flid.

Aarhuus Stift.

Randers.

A. Opdragelses- og Læreanstalt for Dreng.
 1. Kruses.

Ribe Stift.

Ribe.

B. Læreanstalter for Dreng.
 2. Mindre Borger- eller Real-Skole. 1. Satterups.

Fridericia.

A. Opdragelses- og Læreanstalt for Piger.
 1. Dupuis.

Norge.

Aggershuus Stift.

Christiania.

B. Læreanstalter for Ungdommen af begge
 Bjøkn.

γ. Mindre Borger- 3: Real-Skoler. 4 private
Instituter

Drøbak.

B. Lærestalt for Dreng.

α. Lærde og Borger-Skole. 1. Gads.

Laurvig.

B. Lærestalt for Ungdommen af begge
Kjøn.

γ. Mindre Borger- 3: Real-Skole. 1. Et pri-
vat Institut.

Christiansands Stift.

Arendal.

B. Lærestalt for Ungdommen af begge
Kjøn.

γ. Mindre Borger- 3: Real-Skole. 1. Stoudts.

Bergens Stift.

Bergen.

B. Lærestalt for Ungdommen af begge
Kjøn.

γ. Mindre Borger- 3: Real-Skole. 1. Porarhs.

Trondhjems Stift.

Christiansund.

B. Lærestalt for Ungdommen af begge
Kjøn.

γ. Mindre Borger- 3: Real-Skole. 1. Den
Bernstorffske Stiftelse.

Heraf uddrages følgende Udsigt over Antallet paa samtlige private Instituter i Danmark og Norge, tilligemed deres Lærere, Lærlinger o. s. v.

A. Danmark.

a. Sjællands Stift. Kjøbenhavn: Her findes 3 private Opdragelses- og 16 Lære-Anstalter for Drenge; Antallet paa disse er: af Pensionairer 78; af Elever 1008 og af Gratister 40; de undervises af 110 Lærere og 1 Lærerinde. 25 Læreanstalter for Piger; disse beløbe sig til 561 Elever og 4 Gratister, de have 46 Lærere og 39 Lærerinder. 3 Læreanstalter for Ungdommen af begge Kjønn; i disse findes 80 Elever, 4 Lærere og 3 Lærerinder.

De øvrige Kjøbstæder: 3 Læreanstalter for Drenge med 36 Elever og 5 Lærere. 1 Opdragelses- og 3 Lære-Anstalter for Piger med 17 Pensionairer, 45 Elever, 4 Lærere og 6 Lærerinder.

b. Syens Stift: 3 Opdragelses-Anstalter for Drenge; af hvilke den ene tillige er Læreanstalt; her findes 67 Pensionairer, 11 Elever og 12 Lærere. 1 Opdragelses-Anstalt for Piger med 12 Pensionairer, 4 Lærere og 2 Lærerinder. 2 Læreanstalter for Ungdommen af begge Kjønn med 109 Elever, 2 Lærere og 1 Lærerinde.

c. Viborg Stift: 1 Opdragelses-Anstalt for Drenge med 4 Pensionairer, hvoraf den ene er Gratist og 2 Lærere.

d. Narhuns Stift: 1 Opdragelses- og Lære-Anstalt for Drengene med 5 Pensionairer, 5 Elever samt en Lærer.

e. Ribe Stift: 1 Læreanstalt for Drengene med 12 Elever og 1 Lærer. 1 Opdragelses- og Lære-Anstalt for Piger med 3 Pensionairer, 8 Elever, 2 Lærere og 2 Lærerinder.

B. Norge.

a. Aggershuus Stift: 6 Læreanstalter for Ungdommen af begge Køn, med 80 Elever og 6 Lærere.

b. Christiansands Stift: 1 lignende Anstalt med 17 Elever og 1 Lærer.

c. Bergens Stift: 1 lignende Anstalt med 25 Elever og 1 Lærer.

d. Trondhjems Stift: 1 lignende Anstalt med 7 Elever og 1 Lærer.

Saaledes findes i Danmark og Norge 8 Opdragelses- og 20 Lære-Anstalter for Drengene; 3 Opdragelses- og 28 Læreanstalter for Piger, og 14 Læreanstalter for Ungdommen af begge Køn; tilsammen 73 private Anstalter for begge Pigers Ungdom. Disse besøges af 2224 Elever af begge Køn, og bestyres af 201 Lærere og 53 Lærerinder. Iblandt Eleverne, der nyde en meer og mindre udmærket god Opdragelse, regnes omtrent 600, der ikke kan henføres til Betalings Børn, og næsten alle skyldes de det kongelige Huses Naade og deres Medborgeres Gavnildhed deres heldige Dannelse.

I Anledning af Cancelliets allerunderdanigste Beretning denne Sag angaaende har det behaget Hs. Majestæt, under 11 Juni d. A., allernaadigst at tilkjendegive Allerhøiſtsammes Tilfredshed med de kjendelige Fremſkridt, som diſſe private Skoleanſtalter i begge Rigerne have gjort til at befordre gavnlig Underviisning og danne nyttige Borgere.

Under 10 d. M. har det danſke Cancellie tilſkrevet ſamtlige Hospitals-Directeurer i begge Riger, at meddele nøiagtige Forklaringer over de, under deres Direction værende Hospitalers Bygninger, ſamt Efterretning om de ved Stiftelserne ansatte Præſters Indkomſter, og Betænkning om, ikke de Værelſer, ſom nu ere anvendte til Kirker og til Vøllger for Præſterne, kunne, naar Vacancer indtræffe, indrettes til Bequemmeligheder for Hospitalslemmerne, og diſſe vorde betjente af Menighedernes Præſter paa ethvert Sted, imød at dem derfor tillægges en paſſende Deel af de afgaaende Hospitals Præſters Løn, hvis Overſkud da kunde anvendes til at forbedre Stiftelsernes Indretninger og de Fattiges Kaar.

Forgivninger.

Ved Reſkripter, af 6 d. M., til Stiftamtmandene over Aalborg og Aarhus Stifter, ere de borgerlige Artillerie-Corps'er i Aalborg og Aarhus forundte
de

de samme Friheder og Rettigheder, som ved Reglement af 19 Juni 1789 ere tillagte det borgerlige Artillerie i Kjøbenhavn.

(Fortsættelse af Planen til Fattigvæsenets Indretning og Bestyrelse paa Landet &c.)

VI. Om fattige Børns Skolegang.

§ 41. Alle Børn som nyde offentlig Understøttelse, skulle, fra deres 6te Aar, eller i det seeneſte fra deres 7de Aar af, stadigen ſøge Skolen; ligeledes skulle de og indfinde ſig ved de offentlige Underviisninger, ſom Præſten maatte give Børn af deres Alder.

§ 42. Saadanne Børn nyde ikke alene frie Underviisning i Læsning, Regning, Skrivning, o. ſ. v.; men de ſkulde og ifær forſynes af Fattigkaſſen med de fornødne Bøger og Skrivmaterialier.

§ 43. Efterlade Børnenes Forældre eller Pleieforældre at holde dem til ſtadig Skolegang, ſaa at diſſe, uden gyldig Aarſag, enten aldeles, eller jevnlig ſorſømme Skolen, og hendrive deres Tid i Leddiggang, da ſkal Præſten forſt i Mindelighed foreholde Børnenes Forældre eller Pleieforældre deres Pligter; og hvis dette ikke frugter, advare dem i Medhjælpernes Overværelſe. Bliver ogſaa denne Advarſel uden Virkning, da ſættes Børnene til andre, og den Hjælp, ſom Forældrene eller Pleieforældrene har været tilſtaaet for Børnenes

nes Skyld, fratages hine og anvendes til disses Opdragelse.

VII. Om Sogne-Districternes Fattig-Casser

§ 44. Ethvert Sogns eller Districts Fattig-Casse har at bestræbe, hvad Understøtning Sognets egne Trængende maatte behøve, foruden den Spiisning og de Fødevarer som gives dem in natura.

§ 45. Denne Casse bevares hos den af Sogne-Commissionens Lemmer, der tiltræder samme, som største Lodseier i Sognet; Præsten modtager deraf de fornødne Forskud, til løbende Udgifter, hvilke af Sogne-Commissionen anvises ham, og for hvis Anvendelse han til denne aflægger Rigtighed.

§ 46. Sognets Fattig-Casses Indtægter ere følgende:

1) Godtgjørelse med Penge for den Understøttelse ved Spiisning eller Fødevarer, som ellers maatte paalægges Bedkommende; naar nemlig en eller anden, for medelst sin affides Beliggenhed eller huuslige Indretning, heller vil yde sit Bidrag i rede Penge, end ved Understøttelse in natura; dog saaledes, at denne Godtgjørelse fuldkommen svarer til hvad han i Ligning med andre kunde tilkomme at erlægge.

2) Karlige Bidrag, a. af Proprietairer, Præster, Degne, Selveiere uden for Bondestanden, hvad enten de beboe deres Gaarde i Sognet eller ei, og af

af Lyst-Gaardes Eiere, Forpagtere, Ridesfogder, og andre Velhavende i Sognet, som disse tegne sig for, eller af Sogne-Commissionen ansættes til, at yde til Sognets Fattige; b) af jordbrugende Bønder, saavel som Huusmænd, Tjenestekarle og Tjenestepiger, da enhver af dem enten har at anmelde for Præsten, hvormeget han af et godt Hjerte vil give til de Fattige om Aaret i Penge, eller, i manglende Fald, paa lige Maade ansættes til at yde et Bidrag i Forhold til sin Evne. Disse Bidrag indfordres 2 Gange om Aaret, nemlig ved Paaske og Michelsdags Tider, efter de af Præsten forfattede Lister, og i Overensstemmelse med 28 §. Over dem, som udeblive dermed, indsender Sogne-Commissionen en Fortegnelse til Amtmanden, som besørger Restancerne inddrevne.

- 3) Indtægten af de Fattiges Tavle, som ved en af Commissionens valgte Medlemmer ombæres i Kirken paa Nytaarsdag, de 3 store Høitider, Almindelig Bededag, Søndagen efter den affæfede Alle-Helgensdag, samt paa enhver Dag, naar der er Communion; og desuden paa den Dag, naar Præsten holder en Vaar- eller Høstprædiken, ved hvilke Leiligheder Menigheden tillige erindres om denne Tavles Bestemmelse, og af Præsten opmuntres til Godgjørenhed mod de Trængende.

- 4) Overskuddet af Helsingørs Hospitals Tavle, naar
nem

nemlig den Sum, der er fastsat for enhver Kirke at svare til bemældte Hospital, er fradraget.

- 5) Frivillige Gaver, som ved Gaardes, Huses eller Jorders Salg gives af Kjøber og Sælger, eller ved andre i Sognet indtræffende Leiligheder tilfalde de Fattige.
- 6) Hvad der indkommer ved Salget af fundne eller optagne Creature, naar Eieren ikke inden forskrevne Tid mælder sig; og ligeledes hvad der ved Salg af Fattiges Esterladenskab (§ 24) erholdes; og
- 7) Renter af Capitaler, og Indtagter af Jorder eller andet, som maatte være skjænkede eller tillagte Districtets Fattige.

(Fortsættelsen følger.)

Befordringer.

Under det danske Cancellie: Den 2 Juli er J. Wettergreen, hidtil Personel-Kapellan for Aggershuus Slots Menighed, confirmeret til Aftensangs-Præst og Rector Scholæ i Strømsø. Den 13 August, Cand. Theol. A. P. M. Hartvig ligeledes til Kapellan pro Persona for Nordrehøus Præstegæld i Aggershuus Stift.

Under Generalitetet: Den 6 August, er Cheser for det bornholmske Artillerie-Comp., Major v. Rammer, forundt Charakteer som Oberst-Lieutenant af Artilleriet. Følgende ved efteransførte norske Inf. Regimenter staaende Prem. Lieutenanter, forundt Capitains Charakteer, nemlig: v. Heyerdahl af det nordensjældske, v. Scharffenberg og v. Vierring af det 1ste Trondhjemske, v. Rosenvinge, v. Siegholt, v. Dons og v. Wisløff af det 2det Trondhjemske; v. Seelmuyden, v. Reichborn, v. Krogh og v. Reusch af det bergenhusske og v. Wærnholdt af det Vesterlehnke; Sec. Lieutenant v. Hals befuldmægtiget til Prem. Lieutenant, og Fændrik v. Stricker til Sec. Lieutenant, begge i det norske Liv-Regiment til Fods.